

УДК 101(075.8)

КРЕАТИВНО-ОНТОЛОГІЧНИЙ ВИМІР НООСФЕРНОГО РОЗУМІННЯ СВІТУ ТА РОЗВИТОК НООМИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ СВІТОГЛЯДНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Володимир Капіца

*Криворізький національний університет,
кафедра філософії і соціальних наук
вул. В. Матусевича, 11, 50027, м. Кривий Ріг, Україна*

У статті представлена концепція ноосферного розуміння світу, що формується у культурно-онтологічному вимірі людського мислення і буття, суб'єкт-об'єктній з'єднаності ментальних і природних процесів на креативно-синергетичній основі, їх спільного проявлення та функціонування.

Ключові слова: ноосфера, ноосферогенезис, ноонаука, світоглядна трансформація, ноосферне світорозуміння, нообуття, інноваційне ноомислення, ноосферне пізнання, людський соціум, світоглядна трансформація, культурно-онтологічний вимір.

Сучасний розвиток філософської думки у сфері мислення і пізнання пов'язаний з пошуком нової світоглядної парадигми розуміння світу і людського буття. З цим і пов'язаний зростаючий інтерес дослідників до розвитку ноосферного світорозуміння постінформаційного суспільства і культурно-онтологічній багатомірності природно-буттєвісних процесів «розумної природи». Науково доведено, що у своїх вищих буттєвісних вимірах природа стає онтологічно багатовимірною і перетворюється на «третю», «четверту» і «п'яту» природу креатосферного, ноосферо-планетарного і космовимірного буття. Креатосфера і ноосфера предстають як вищевимірні рівні (виміри) буття, світорозуміння і пізнання щодо «першої» і «другої» природи. Ноосфера при цьому здійснює прямий інформаційний зв'язок з коосмореальністю і космоноосом та виконує інформаційно-пізнавальну функцію у космічно-розширеному мегамасштабі пізнавальних пошуків сучасної науки, котра формує сучасний науковий погляд на «фундаментальну структуру буття в онтологічній всеєдності реально-багатовимірного Універсуму» [1, с. 275]. Ноосферний рівень пізнавальної активності надає філософсько-науковим дослідженням на цьому напрямі необхідної «онтологічної свободи», щоб здійснити ці інноваційні пошуки на основі суб'єкт-об'єктної єдності буття і мислення за метазаконом «онтологічної доповненості буття» у його ноосферному розумінні та вищевимірній світорозумовій представленості [1, с. 420, 425]. Це й зумовлює постановку проблеми зі становлення ноосферного світорозуміння, котре потребує високорівневої свідомості і багатовимірного мислення відповідно до «онтологічної багатовимірності» космоприродної реальності і ноосферного буття.

Мета даного дослідження – розробка філософсько-методологічних засад розвитку ноосферного світорозуміння виходячи з суб'єкт-об'єктної єдності буття і мислення, ментально-ціннісної і семантико-сислової орієнтованості пізнавального процесу, що розвивається і прогресує у культурно-онтологічному вимірі сучасної науки.

Наукова новизна представлена створенням концепції про єдність креативно-синергетичних процесів природи й мислення, що лежать в основі універсального ноосферогенезису буття як «розумної природи» та представлено у культуросфері і креатосфері сучасного буття людства, у креативно-когнітивній багатомірності інноваційних пошуків науки.

Сучасна модель соціуму і його культури є трьохвимірною і у цій «трьохвимірній моделі культури» відповідна «структура культурного простору» має три основні парадигми як «типові установчі» структури, що визначають організацію смислового змісту культурних феноменів. А.С. Кармін подібну «трьохвимірність» вбачає у регулятивності і когнітивно-ціннісній «природі парадигм». А саме – це «1) когнітивні; 2) ціннісні; 3) регулятивні» парадигми «інформаційно-семантичного розуміння культури» та у «синергетичній трактовці динаміки культури» [2, с. 131, 132–133]. Усі ці парадигми в інформаційно-семантичному аспекті розуміння культури мають відповідні «основні вісьові форми», що орієнтовані на креативне встановлення нового «когнітивного порядку» культуросфери суспільства [3, с. 11, 233]. Подібне можна зафіксувати у «синергетичній трактовці динаміки культури» з виявленням упорядковуючих простих аттракторів, як «межовий для даної системи у даних умовах порядок», а також дивних аттракторів як стан «межового хаосу», потребуючого іншого типу регуляції через креативно-синергетичні біфуркації [3, с. 798]. Переходячи «точки біфуркації» і культура набуває нових якостей шляхом «ціннісної регуляції смислів культури». «Рух по визначеній біфуркаційній кривій» піднімає культуру на все більш високий рівень організації. Її динаміка приймає «хвилеподібний характер», а «підйоми і спади хвиль» у культурній системі у кожному циклі (а цикл вимірюється від верхньої до нижньої «точки перетину» і зворотньо), що піднімає культуру на все більш високий рівень, що обмежує хаотичний прояв соціальних процесів [3, с. 799–800]. Подібним чином у культуросфері суспільства створюється новий «когнітивний порядок» з конкретними «продуктами інтерпретації» у вигляді практичних знань, їх категоризації та інших дискурсивних практик самих учасників культурних взаємодій. Встановлений «когнітивний порядок» трансформує практичне знання у «продукти когнітивної реальності» [4, с. 63]. Подібним чином на місце наявного «соціального порядку», що «зберігає цілісність суспільства, контролюючи бажання і спрямування індивідуумів», встановлюється когнітивний порядок культуросферної дійсності як більш високої когнітивної і креативно-синергетичної реальності, що безпосередньо відображає потреби людей у вищому та справедливому бутті і життєдіяльності, виходячи з «багаточисельних повсякденних взаємодій і взаємопристосувань цих бажань і спрямувань». Це особлива когнітивна поведінка суб'єктів «більш високих рівнів соціальності», коли відсутня «монолітна система регуляторів, що диктують індивідуумам форму і зміст (тобто мотивацію) їх поведінки», а у ній наявна реалізація «когнітивних структур осмислення» і «повсякденних взаємодій», трансформованих у реальний когнітивний «продукт конкретних взаємодій», у культуросфері «третьої природи» [4, с. 64]. А потім, – вже у цій окультуреній з «когнітивній повсякденності» та у відповідний термін «часової моментності» когнітивних взаємодій – переходять у «розширене буття» соціуму, де когнітивні практики набуватимуть реальності когнітивної семіології і когнітивної номології. Тобто вони визначаються тими практичними нововведеннями, що опредмечують когнітивні практики нової «культуросферної» суспільної життєдіяльності, а сама соціальна реальність розгортається у сферний континуум «реалізаційних практик» соціосферно взаємодіючих суб'єктів. Це реалізаційні практики внаслідок креативних взаємодій творчих суб'єктів набувають характеру креативно-реалізаційних практик (за відповідним «когнітивним порядком») і у режимі синергетики культурних взаємодій (у самих різних диференційних мікрокультуросферах) одномоментно трансформуються та інтегруються у новий креативно-синергетичний континуум ноосферної реальності. Вона й стає реальністю ноосферного буття більш високою континуальною вимірністю та з іншою темпоральністю. Подібним чином у континуальній культуросфері «третьої природи» і реалізується весь потенціал «креативної природи» і «креативний зміст природних сутностей»

[5, с. 252, 255]. Надалі буттєвісна вимірність природи підвищується вже у креатосфері нового континууму – креативно-синергетичної реальності, у котрій і розвивається ноосферне буття з якісно новою світоглядною характеристикою ноосферного світорозуміння. За нашою концепцією, у початкових формах воно виникає як «креативно-синергетичне світорозуміння» суб'єкт-об'єктного з'єднання буття і мислення [6, с. 181, 234]. У структурі ноосферного буття подібне й представлено «четвертою природою».

«Четверта природа» виникає вже не тільки як суто природне явище, а у деякому сенсі як «понадприродне», метафізичне. Змінюється саме філософське осмислення природи, а з ним – і світорозуміння. Ще В.І. Вернадський прогнозував подібне, представляючи вищі біосферні стани природи у креативному втіленні наукового знання. Ж. Дельоз говорив про зміну «образу мислення» і перехід до «ментального синтезу» через повне розкриття висхідних Ідей. Проте він не зазначив за яких умов подібне можливе. Більшість сучасних учених вірно вбачають тенденцію зміни «образу філософії» у контексті культури, бо саме на підґрунті культури і виникає необхідність «розвитку філософії на межі її можливостей», що «потребує великих затрат інтелектуальної енергії, критичного відношення до суспільної думки і здібності протистояти її тиску». Якщо цього не робити, то у суспільстві виникає «облегшена філософія», націлена на «злобу дня», де ангажовано розглядаються симулятивні псевдопроблеми, як того кон'юктурно вимагають обставини [7, с. 33, 45–46]. Тому головний недолік «прагматичної філософії» є те, що вона світоглядно суттєво обмежує інноваційні погляди і уявлення, та приймає «спеціалізований характер», бо дає «осмислення тільки окремих проблем суспільного життя, культури, науки» і далека від «побудови грандіозних теоретичних систем». [7, с. 74] Так, західна філософія постмодернізму відображає повне «розчарування у розумі і науці», котрі стають деконструктивними і «заперечують всяку впорядкованість і визначеність». Відповідно до цього «філософія деконструктивізму» вимагає, щоб любе знання підлягало «деконструкції», критичному аналізу його підвалів, «демонтажу» структури знання «результатом чого виявляється врешті-решт втрата смислу» [7, с. 75]. А з цим відбувається втрата культури і самого наукового знання, що виникає на її підґрунті. «Четверта природа», навпаки, виводить культуру і знання на вищий духовно-творчий рівень креатосфери, де повноцінно розвивається ноосферне буття у високимірній креативно-синергетичній реальності (четвертий «креатосферний вимір»).

Тому «четверта природа» насамперед представлена креатосферою ноосферного буття. Як застереження треба сказати, що його сутність, структура, форми проявлення, механізм ноосферної діяльності до цього часу достатньо не вивчені, окрім окремих базових положень. За В.І. Вернадським, – це наступний етап у розвитку біосфери, коли виникає наукова думка як планетарне явище, коли «біосфера ХХ століття перетворюється у ноосферу, що твориться насамперед у процесі зросту науки, наукового розуміння і основ на цьому соціальній праці людства» [8, с. 31]. Наука і «ноосфера науки» починає впливати на планетарний обмін речовиною і енергією на Землі, змінюючи геологічні цикли і з ними геологічні епохи. Ноосфера об'єктивно пов'язана з процесом перетворення першоприроди людиною в інтересах вільно мислячого людства як єдиного цілого, котре створює для свого подальшого розвитку нове середовище. Це новий стан біосфери, де обмінні процеси регулюються і контролюються на підґрунті розумного узгодження з даними науки про природу і наукове знання про перетворення природи. Одночасно В.І. Вернадський добре усвідомлював зв'язок ноосфери з суспільством, гуманітарними науками і розумів, що тут потрібне окреме дослідження і філософське осмислення. Він приходив до висновку, що «епоха ноосфери потребує глибокого синтезу суспільних і природознавчих наук» [9, с. 25–26]. Тому концепцію ноосфери не можна зводити до дії людства як геологічної сили, пов'язу-

вати з перетвореннями природи у разі соціально-геологічної дії цих сил. Головне те, щоб процеси розвитку природи і суспільства були спрямовані людським Розумом. Це приведе до «становлення нової реальності», у «котрій будь-яка перетворювальна діяльність людини буде ґрунтуватись на науковому розумінні природних і соціальних процесів». Руховою силою розвитку цієї нової реальності стане «сфера розуму», котра стає як матеріальним, так і ідеальним утворенням. Зараз це «бунтівний, страждаючий, помилковий розум, заглиблений у безкінечний пошук меж», але він і є «той самий автентичний, притаманний людині розум», котрий «не вкладається у сучасні стандарти науковості» [6, с. 224–225]. Тільки у 90-х роках минулого століття у науковій думці починають оформлюватись ідеї, що людині і суспільству треба «осягнути різноманітність розуму», для чого необхідне нове узагальнення пізнання та культури і саме знання розглянути у контексті культури [10, с. 28]. Тоді і прийде нове світорозуміння в «ідеях альтернативної науки», і насамперед про «культуротворюючу роль науки». І одночасно про «наукостворюючу роль культури», котра об'єднує «дві приближені друг до друга сфери – науково-технічну і гуманістичну культури» [11, с. 152–153].

У сучасній науковій думці все частіше стверджується думка, що між біосферою і ноосферою немає безпосереднього і прямого зв'язку, «немає реального процесу переходу біосфери у ноосферу», немає спрощеного «розуміння ноосфери як певного нормативу, що задає необхідні умови для врівноваженого розвитку відносин суспільства з природою». Вже не стверджується тезис про «безумовний і неодмінний перехід біосфери у ноосферу <...> при любых обставинах», а це тільки «бажана й найбільш прийнятна альтернатива некерованому суспільному розвитку» [10, с. 227]. Та й сам В.І. Вернадський не вивчав об'єктивні засади суспільної людської діяльності, соціальну теорію та суспільну практику. Тому саме поняття ноосфери розуміється у самих різних модусах [10, с. 227–228]. А саме:

– вона не представляє собою «особливу самостійно існуючу оболонку, що відділена від біосфери», а як «результат переходу біосфери від одного стану до іншого, у результаті чого вона набуває нову якість»;

– завдяки ментально-космічній діяльності людства «сфера розуму» розширює сферу біосфери до «ближнього космосу», що також породжує нову ноосферну якість біосфери, «межі її нової якості»;

– суспільство, взаємодіючи з природою, нібито «соціалізує біосферу, наповнює її новою якістю» у тому сенсі, що соціосфера «пронизує» біосферу і вона опиняється нібито «включеною у тканину суспільного буття»; тобто не тільки біосфера, як «первоприрода», але й суспільство як «другоприрода» безпосередньо включені у процес генерації ноосфери через культуросферу і креатосферу соціуму;

– зараз «на перше місце виступає аксіологічний аспект» біосфери і соціосфери, тобто культуросфера і креатосфера як третя і четверта природа, котрі опанували «здібністю формулювати моральні ідеали, моральні та етичні норми» [10, с. 228].

Тобто ноосфера починає формуватись у «четвертій природі» креатосферної реальності, виникає за такими біоеволюційними етапами свого становлення як певна «понадприродність» високовимірного буття. «Понадприродність», метафізичність Ноосфери, як вже визначається сучасною наукою, це є особлива і цілком «нова реальність» [10, с. 254]. За нашою концепцією, це ноосферна креативно-синергетична, самовідтворювальна реальність, земнокосмічна «понадсистема», котра безпосередньо контактує з космосом, космосферою як «космічною реальністю». Природний баланс вже як «земнокосмічний баланс» креативно-синергетичної утворюється на четвертому буттєвісному рівні («онтологічної вимірності») як «гомеостаз 4-го роду», на який більше впливають космічні, ніж земно-

природні процеси, котрі більшою мірою детермінують «космічні ноотехнології» (що зараз отримали назву «нанотехнологій»), ніж наявна «суспільна техноіндустрія», котра руйнує як первоприроду, так і соціум та культуру, перетворює науку в агресивну руйнівну силу. На жаль, інформаційний потенціал суспільства, що починає акумулюватись внаслідок «мікрокомп'ютерної революції», перетворюється не у «нооінфосферу», а в «інформаційну техносферу», у котру входять засоби обчислювальної техніки та інформатики, засоби інформаційно-телекомунікаційних систем, системи телебачення, радіозв'язку і других видів зв'язку (ЗМІ); копіювальна та інша техніка множення інформації, оптична і проєкційна апаратура, засоби запису і відтворення звуку; мережі провідникового зв'язку, супутникові, оптиковолоконні, радіорелейні канали зв'язку і передачі інформації тощо [12, с. 129, 132]. Проте вже формується розуміння, що «техноінформаційне суспільство» треба трансформувати у суспільство інформаційної культури, у культуросферу, що здатна генерувати креативно-синергетичну реальність, креатосферу, у котрій можливий розвиток ноосферного буття соціогуманітарного і культурогенного типу. Загалом повинна розвинутиись «культурно-інформаційна суспільна система» зі своїм духовно-творчим базисом, соціокультурними відношеннями та інститутами [13, с. 269, 311]. Але подібна трансформація ще розуміється традиційно – як створення «нового інформаційного середовища проживання» з новою «культурою організації професійної діяльності» з локальними «розумовими центрами» у вигляді «електронних офісів» [13, с. 213]. Сама діяльність свідомості і розуму осмислюється як «співвідношення енергетичних і інформаційних явищ», а «органіка свідомості і думки як виробництво органічних структур» [14, с. 216, 280]. Проте свідомість, розум, ноосфера у сучасних розробках практично не пов'язуються з синергетикою, культурно-інформаційною якістю суспільства («інфосфера»), духовно-творчою діяльністю людини, самоорганізацією і самовпорядкуванням суспільства, культурно-історичним континуумом його розвитку. Подібне доводив відомий дослідник синергопроцесів Г. Хакен, котрий пов'язував синергетику із саморегуляцію суспільства, творчо-інтелектуальною діяльністю людини з феноменом «безкінечної інформації», що виникає у разі «безперервності подій», навіть коли вони дискретні, але синергетично взаємопов'язані у понадвеликій системі, «надсистемі» у своїх синергетичних взаємодіях [15, с. 88–89, 93].

Таким чином, можна стверджувати, що ноосферно-синергетична реальність виникає не як окрема реальність – «оболонка» над біосферою, соціосферою і культуросферою, або як «вмістилище» всієї космічної інформації, духовно-ідеальний феномен. Або при наявності такої «соціальної об'єктивної реальності», в якій відкривається реальна можливість появи духовно-практичних знань «у процесі опредмечення і розпредмечення» [16, с. 19]. За думкою відомого філософа Д.І. Дубровського, це безперервні і безкінечні творчі акти «духовної креації» у формах духовно-творчої реалізації. Тому й сама «ноосферна реальність» має статус «креативно-синергетичної», що безперервно твориться, генерується, репродукується у культурних процесах «опредмечення – розпредмечення». Нею і представлена креатосфера «духовної активності», а це – «творча інтенція, цілеполагання і цілеспрямованість, воля», яка при духовно-інтелектуальній реалізації приймає онтологічний, гносеологічний та аксіологічний аспект [16, с. 17]. Це «нова якість свідомості», людської ментальності, сукупного людського розуму, суспільної свідомості, що опанувала вищі «способи свого існування» [16, с. 24]. Всі ці ідеї і думки можуть існувати в ідеальній формі як цілком «знайомі», але не опредмечені. Проте ці «ідеї набувають соціальну дієвість..., коли перетворюються у внутрішні установки і ціннісні орієнтації множини людей, у принципи і норми їх поведінки, усвідомленим керівництвом до дій, до роздуму, до вирішення соціальних проблем» [16, с. 25]. При опредмеченні вони набувають «духовно-практичних

форм» людської життєдіяльності, що набувають реального змісту у «функціонуванні ціннісних категорій» [17, с. 65, 69]. Або приймають вигляд «інтелектуального імперативу» у формах «інтелектуального капіталу», сприймання «інтелекту як справжньої дійової продуктивної сили», у синтезі розуму та ідеї, «сукупного людського розуму», коли «думка, свобода й енергія підпорядковані ідеалу вищому» [18, с. 37–98]. Тобто ставати «нематеріальними» інтелектуальними активами, високоліквідним інтелектуальним капіталом, що швидко технологізується (інформаційні, когнітивні технології тощо) і опредмечуються. Як опредмечені «інтелектуальні імперативи» сукупного людського розуму вони розвивають «гіперекономіку» ноосфери. Подібна гіперекономіка будується на певних «функціоналах діяльності», котрі «формується на базі множинності функцій дій і відповідають за розвиток одного з головних напрямів діяльності людини» [19, с. 255]. Це, наприклад розумові «функціонали діяльності», головний з яких є «духовний функціонал», пов'язаний з підняттям рівня знань людства, котрі не повинні перетворюватись на «безпосередні виробничі дії» або на «повні цикли перетворення речовини». Тобто на прискорене їх «перелопачення» та екологічне знищення всього природного навколишнього, в якому різко уповільнюються екологічні цикли природних перетворень. Тоді «модернізоване людство» буде все більше «видавлювати біологічні речовини з Геосистеми для своїх потреб», що перевищить «біологічний відтворювальний потенціал» природи і можливостей суспільства [19, с. 256–257]. Наприкінці ХХ століття наука вбачала у «духовно-розумовому функціоналі» головний напрям розвитку пізнавальної діяльності, що веде до загального зросту наукових знань (І. Лакатос). Тому у сучасній науці, що виходить за межі її «постнекласичного» розвитку, треба ставити як її першочергове завдання розвиток ноосферних знань і ноотехнологій, створення епістемології ноонауки на основі ноосферного світорозуміння і ноомислення. За нашою концепцією, для цього необхідно проведення відповідних онтологічних і гносеологічних досліджень та філософсько-методологічних засад філософії ноонауки та об'єктування розроблених інновацій у ноосферні технології за стандартами раціональності науково-дослідних програм і розробленим Ноосферним проектом [20, с. 539, 675].

На цих підставах можна зробити головний висновок даної наукової розробки. Розвинувши ноосферне світорозуміння у культуросфері сучасного соціуму, можна на його основі розробити інноваційні філософсько-методологічні засади науки, інноваційну методологію пізнання і зросту наукових знань. Це дозволить на основі ноосферного розуміння світу мислення створити «проривні» інновації, що забезпечить прогрес самої науки, так і всього суспільства, дозволить створити «ноосферополіси» майбутнього соціуму і забезпечити соціогуманітарний прогрес людства.

Список використаної літератури

1. Капіца В.Ф. Онтологічні виміри буття і філософія онтогенезису. Кривий Ріг: Видав. центр, 2012. 491 с.
2. Кармин А.С., Новикова Е.С. Культурология. СПб: Питер, 2008. 464 с.
3. Кармин А.С. Культурология. СПб: Лань, 2003. 928 с.
4. Филиппчук Г.Г. Громадянське суспільство. Чернівці: Зелена Буковина, 2002. 488 с.
5. Мельник Л.Г. Фундаментальные основы развития. Суми: Университ. кн., 2003. 288 с.
6. Капіца В.Ф. Гносеологічні перетворення знання і ноуменальне пізнання. Кривий Ріг: Видав. центр, 2011. 387 с.
7. Кармин А.С., Бернацкий Г.Г. Философия. СПб: Питер, 2006. 580 с.
8. Вернадский В.И. Размышления натуралиста. Кн. 2. Научная мысль как планетарное явление. М.: Наука, 1978.

9. Моисеев Н.Н. Оправдание единства. Комментарии к учению о ноосфере. М.: Мысль, 1990.
10. Бучило Н.Ф., Чумаков А.Н. Философия. СПб: Питер, 2004. 428 с.
11. Заблуждающийся разум? / Отв. ред. и сост. И.Т. Касавин. М.: Политиздат, 1990. 464 с.
12. Колин К.К. Социальная информатика. М.: Фонд Мир, 2003. 432 с.
13. Капіца В.Ф. Соціальна філософія культурно-інформаційного розвитку суспільства. Кривий Ріг: Видав. центр, 2012. 486 с.
14. Гнатюк Л.В. Сознание как энергетическая система. Сумы: Университ. книга, 1999. 400 с.
15. Хакен Г. Иерархия и самоорганизация. М.: Мир, 1991. 240 с.
16. Дубровский Д.И. Категория идеального и ее соотношение с понятиями индивидуального и общественного сознания. Вопросы философии, 1988, № 1. С. 15–26.
17. Баталов А.А. К философской характеристике практического мышления. Вопросы философии, 1982, № 4. С. 64–72.
18. Мороз О., Саєнко Ю. Час інтелекту: сукупний український розум. Львів: Панорама, 2002. 96 с.
19. Прыкин Б.В. Новейшая теоретическая экономика. Гиперэкономика. Концепция философии и естествознания в экономике. М.: Банки и биржи, 1998. 445 с.
20. Капіца В.Ф. Філософія науки як ноосфера інноваційного мислення і ноопізнання. Кривий Ріг: Видав. центр, 2018. 797 с.

**CULTURAL AND ONTOLOGICAL DIMENSION
OF THE NOOSPHERE WORLD UNDERSTANDING AND THE NOO-THINKING
DEVELOPMENT IN THE PROCESS OF WORLDVIEW TRANSFORMATION**

Volodymyr Kapitsa

*Kyvy Rih National University,
Department of Philosophy and Social Sciences
V. Matusevich Str., 11, 50027, Kryvyi Rih, Ukraine*

The concept of the noospheric world understanding which is formed in the cultural-ontological dimension of human thinking and being, the subject-object connectivity of mental and natural processes on the creative-synergistic basis of their common manifestation and functioning are presented in the article. The concept of accelerated neospherogenesis of the human society of science and cognition subjects which require appropriate reflection and worldview transformation is developed. The necessity of the noo-science philosophy development on the basis of noosphere knowledge and innovative noo-thinking is reasoned.

Key words: noosphere, noosferogenesis, noo-science, world-transformation, noosphere worldview, noobeing, innovative noo-thinking, noosphere knowledge, human society, worldview transformation, cultural-ontological dimension.